

**ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Географічний факультет
Кафедра фізичної географії та раціонального природокористування**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СВІТУ

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
За предметною спеціальністю	014.07 Середня освіта (Географія)
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
За предметною спеціальністю	014.07 Середня освіта (Географія)
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Розробники: Бобок І.С., ст. викл. кафедри фізичної географії та раціонального природокористування

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри
Фізичної географії та раціонального природокористування

протокол № 11 від «25» червня 2021 р.

Завідувач кафедри Поп С.С.

Схвалено науково-методичною комісією географічного факультету

протокол № 8 від «29» червня 2021 р.

Голова науково-методичної комісії Потіш Л.А.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 3	Рік підготовки:	
Загальна кількість годин – 90	3-й	2-й
Кількість модулів – 2	Семестр:	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3	6-й	4-й
	Лекції:	
	24	8
	Практичні (семінарські):	
	20	4
Вид підсумкового контролю: залік	Лабораторні:	
	<i>не передбачені</i>	
Форма підсумкового контролю: комп'ютерне тестування; усне опитування	Самостійна робота:	
	46	78

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Глобальні проблеми світу» ознайомлення студентів з глобальними проблемами сьогодення: демографічною кризою, змінами клімату, збідненням біорізноманіття, забрудненням Світового океану, атмосфери та ґрунту, опустелюванням суші, деградацією орних земель, кризою запасів питної води на планеті тощо, які впливають на стан навколишнього середовища України; участь держави у глобальному екологічному русі.

Завдання курсу: сформувати глибокі знання щодо розвитку глобальної кризи біосфери та геосфери в цілому внаслідок перебігу природних процесів та антропогенного впливу на навколишнє природне середовище, основних напрямків наукового та практичного вирішення екологічних проблем.

Відповідно до освітньої програми, вивчення дисципліни сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

ЗК 3. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 4. Здатність працювати в команді.

ЗК 5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 10. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Фахові компетентності:

ФК 2. Володіння основами цілепокладання, планування та проектування процесу навчання учнів.

ПК 1. Здатність усвідомлювати сутність взаємозв'язків між природним середовищем і людиною, розуміти та пояснювати стратегію сталого розвитку людства.

ПК 2. Здатність доцільно і критично використовувати географічні поняття, концепції, парадигми, теорії, ідеї, принципи для пояснення письмовими, усними та візуальними засобами явищ і процесів на різних просторових рівнях (глобальному, регіональному, державному, локальному).

ПК 3. Здатність застосовувати базові знання з природничих та суспільних наук у навчанні та професійній діяльності при вивченні Землі (світу), материків і океанів, України.

ПК 4. Здатність розуміти та пояснювати особливості природних компонентів і об'єктів у сферах географічної оболонки, взаємозв'язки в ландшафтах.

3. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами вивчення навчальної дисципліни «Глобальні проблеми світу» є опанування таких навчальних дисциплін (НД) освітньої програми (ОП):

ОК 2.1. Загальне землезнавство

ОК 2.2. Геологія загальна та історична

ОК 2.4. Метеорологія та кліматологія

ОК 2.5. Загальна гідрологія

ОК 1.9 Картографія та ГІС

ОК 1.10 Основи екології і екологія людини

ОК 2.11 Основи суспільної географії

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (РН):

Програмні результати навчання	Шифр РН
Знає основні історичні етапи розвитку предметної області.	РН 1.
Уміє оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.	РН 5.
Уміє використовувати інструменти демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності.	РН 6.
Уміє застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.	РН 7.
Володіє формами та методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, уміє відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини.	РН 9.
Знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної науки.	РН 13.
Пояснює просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях.	РН 14.

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Глобальні проблеми світу»:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр РН
Знає основні історичні етапи розвитку предметної області.	РН 1.
Уміє оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.	РН 5.
Уміє використовувати інструменти демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності.	РН 6.
Уміє застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.	РН 7.
Володіє формами та методами виховання учнів на уроках і в позакласній роботі, уміє відстежувати динаміку особистісного розвитку дитини.	РН 9.
Знає та розуміє основні концепції, парадигми, теорії та загальну структуру географії, предмет її дослідження, місце і зв'язки в системі наук, етапи історії розвитку географічної науки.	РН 13.
Пояснює просторову диференціацію географічної оболонки і географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному територіальних рівнях.	РН 14.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути: заліки; стандартизовані тести; презентації; командні проекти; виступи на наукових заходах.

Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми поточного контролю: усне опитування, письмове чи комп'ютерне тематичне тестування, виступи на семінарських заняттях.

Форма модульного контролю: комп'ютерне тестування, письмова робота

Форма підсумкового семестрового контролю: залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 1)

Поточне оцінювання та самостійна робота							Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	30	100
10	10	10	10	10	10	10		

T1, T2 ... – теми

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти (модуль 2)

Поточне оцінювання та самостійна робота								Модульна контрольна робота	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	Доповідь	Презентація	30	100
10	10	10	10	10	10	5	5		

T1, T2 ... – теми

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни

Вид діяльності здобувача вищої освіти	Модуль 1		Модуль 2	
	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)	Кількість	Максимальна кількість балів (сумарна)
Практичні (семінарські) заняття	5	35	4	28
Комп'ютерне тестування при тематичному оцінюванні / Письмове тестування при тематичному оцінюванні	2	20	2	20
Презентація	1	10	1	10
Виступ з доповіддю	1	5	2	7
Модульна контрольна робота	1	30	1	30
Разом		100		100

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Модульна контрольна робота складається з тестових завдань та оцінюється максимально в 30 балів. Береться до уваги відповідь вірно / невірно.

Критерії оцінювання підсумкового семестрового контролю

Підсумковий контроль для студентів, які набрали більше 60 балів – це остаточна оцінка, яка складається з усіх балів, отриманих під час поточного й модульного видів контролю. Для студентів, які набрали менше 60 балів за цими видами контролю передбачається додаткове, – усне – опитування за переліком завдань.

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90 – 100	A	зараховано
83-89	B	
75-82	C	
68-74	D	
60-67	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Глобалістика як наука.

Поняття про екологічні проблеми планетарного масштабу.

Тема 1. Глобалістика як наука. Визначення термінів. Критерії виділення глобальних проблем. Передумови виникнення глобальних проблем.

Тема 2. Глобалізація. Аспекти глобалізації: політичний, економічний, культурний, екологічний. Глобалізація як основна тенденція розвитку сучасної світової системи. Глобальна безпека. Антиглобалізація.

Тема 3. Історія розвитку глобалістики. Історичний нарис проблем минулого. Глобальний еволюціонізм. Проблеми які людство вирішило та які не були вирішені. Умови формування глобалістики. Основні концепції глобалістики.

Тема 4. Римський клуб: історія створення, мета, завдання, досягнення. Доповідь «Some op!», присвячена 50-річчю діяльності клубу.

Тема 5. Земля як система. Системний підхід. Основні поняття, взаємозв'язки в системі. Природні та соціальні системи.

Тема 6. Глобальні проблеми людства. Основні глобальні проблеми сучасності. Демографічна проблема. Продовольча проблема.

Тема 7. Ресурсні проблеми. Енергетична криза людства та шляхи її вирішення. Використання альтернативних джерел енергії. Глобальні екологічні проблеми.

Змістовий модуль 2. Сучасні екологічні проблеми у світі та в Україні

Тема 8. Суспільство і природа. Причини екологічної кризи. Екологічна криза. Екологічна безпека.

Тема 9. Глобальні та регіональні екологічні проблеми. Географія екологічно нестійких регіонів світу.

Тема 10. Проблема збереження озонового шару. Проблема глобального потепління. Проблема прісної води. Проблема опустелювання. Проблеми раціонального освоєння Світового океану й космічного простору.

Тема 11. Проблема воєн і тероризму як рушійної сили екологічних катастроф. НТП, нанотехнології, біо- та генна інженерія – виклик стабільності екосистем.

Тема 12. Головні екологічні проблеми України. Екологічна свідомість населення та проекологічна поведінка – гарант збереження екологічно «чистого» стану навколишнього середовища

Тема 13. Шляхи розв'язання глобальних екологічних проблем. Сучасні концепції вирішення глобальних проблем: технологічного оптимізму, екологічного песимізму, екологічної та ін. Міжнародні організації та їх роль у вирішенні глобальних проблем. Роль держав та України у вирішенні глобальних викликів і загроз.

6.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин: 120				
	Форма навчання: <i>денна</i>				
	у тому числі				
	Усього	лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота самостійна робота
6-й семестр					
Змістовий модуль 1. Глобалістика як наука.					

Поняття про проблеми планетарного масштабу.						
Тема 1. Глобалістика як наука.	4	1	2	-	-	3
Тема 2. Глобалізація. Аспекти глобалізації.	6	1		-	-	3
Тема 3. Історія розвитку глобалістики. Основні концепції глобалістики.	5	2		-	-	3
Тема 4. Римський клуб.	5	2	3	-	-	3
Тема 5. Земля як система.	8	2		-	-	3
Тема 6. Глобальні проблеми людства.	5	2		-	-	3
Тема 7. Ресурсні та інші проблеми людства.	8	2	3	-	-	3
Модульна контрольна робота	4	-	2	-	-	2
Разом за модуль	45	12	10	-	-	23
Змістовий модуль 2. Сучасні екологічні проблеми у світі та в Україні						
Тема 8. Суспільство і природа.	7	2	2			3
Тема 9. Глобальні та регіональні проблеми світу.	6	2	3			4
Тема 10. Природні проблеми людства.	8	2				3
Тема 11. Проблема воєн і тероризму як рушійної сили екологічних катастроф.	7	2	2			3
Тема 12. Головні проблеми України.	6	2	3			4
Тема 13. Шляхи розв'язання глобальних проблем.	6					3
Модульна контрольна робота	5	2		-	-	3
Разом за модуль	45	12	10	-	-	23
Разом за семестр	90	24	20	-	-	46

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин: 120					
	Форма навчання: <i>заочна</i>					
	Усього	у тому числі				
		лекції	практичні (семінарські)	лабораторні	індивідуальна робота	самостійна робота
4-й семестр						
Змістовий модуль 1. Глобалістика як наука.						
Поняття про екологічні проблеми планетарного масштабу.						
Тема 1. Глобалістика як наука.	8	1	0,5	-	-	6
Тема 2. Глобалізація. Аспекти глобалізації.	8			--	-	6
Тема 3. Історія розвитку глобалістики. Основні концепції глобалістики.	8	1		-	-	6
Тема 4. Римський клуб.	8			-	-	6
Тема 5. Земля як система.	9	1		-	-	6
Тема 6. Глобальні проблеми людства.	8			-	-	6
Тема 7. Ресурсні та інші проблеми людства.	9	1		-	-	6
Тема 8. Суспільство і природа.		1	0,5			6
Тема 9. Глобальні та регіональні екологічні проблеми.		1				6
Тема 10. Природні проблеми людства.		0,5	0,5			6
Тема 11. Проблема воєн і тероризму як рушійної сили екологічних катастроф.		0,5				6

Тема 12. Головні екологічні проблеми України.		0,5	0,5			6
Тема 13. Шляхи розв'язання глобальних екологічних проблем.		0,5				6
Разом за семестр	120	8	4	-	-	78

6.3. Теми практичних (семінарських, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Історія взаємодії людини і природи, планетарні масштаби негативних наслідків	2	4
2	Екологічний стан геосфери Землі	2	
3	Екологічний стан природного навколишнього середовища в регіонах світу	2	
4	Екологічні проблеми Світового океану	2	
5	Екологічні проблеми, зумовлені стрімким розвитком новітніх технологій.	2	
6	Деградація та знищення природних екосистем планети.	2	
7	Екологічна проблема утилізації відходів.	2	
8	Екологічні проблеми України та Закарпаття.	3	
9	Шляхи та перспективи покращення екологічного стану географічної оболонки.	3	
Разом		20	4

6.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Причини глобальних екологічних проблем	12	6
2	Принципи глобальної екології	12	6
3	Розвиток Землі та історія біосфери	12	6
4	ГЕП, породжені ендеогеодинамікою, екзогеодинамікою Землі та історія заселення Землі як планети.	12	7
5	Методи дослідження та заходи вирішення проблем глобальних змін клімату.	12	7
6	Методи дослідження та заходи вирішення глобальних енергетичних проблем.	12	7
7	Методи дослідження та заходи вирішення глобальних продовольчих проблем.	12	7
8	Методи дослідження та заходи вирішення проблем дефіциту прісних вод.	12	7
9	Методи дослідження та заходи вирішення глобальних проблем деградації земель, опустелювання та заболочення.	13	7
10	Методи дослідження та заходи вирішення глобальних проблем знищення лісів планети.	13	6
11	Виробництво хутра – екологічна катастрофа.	13	6

12	Шляхи дослідження та збереження біо- і ландшафтного різноманіття планети.	13	6
	Разом	46	78

7. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби: мультимедійний пристрій для проведення лекційних занять, персональні ноутбуки, планшети.

Інформаційні технології та засоби онлайн навчання: прикладні програми (MS Office 2010, MS Windows XP), система електронного навчання Moodle <https://e-learn.uzhnu.edu.ua>, електронна пошта на базі глобальних інформаційно-комунікаційних порталів, внутрішня корпоративна електронна пошта УжНУ; електронний репозитарій ДВНЗ «УжНУ» <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui>, сайт УжНУ <https://www.uzhnu.edu.ua>, інформаційні ресурси в мережі Інтернет.

Методичне забезпечення вивчення дисципліни включає підручники, посібники, методичні матеріали, основна та додаткова література, карти, атласи, фахові наукові видання чи окремі статті. Відеоматеріали, науково-популярні фільми.

8. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Книш М. М. Глобальні проблеми людства : навч. посібник / М. М. Книш, Л. І. Котик. — Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2015. — 330 с.
2. Кондратьєв І.В. Глобальні проблеми сучасності : навч.-метод. посіб. для студ. заочної форми навчання гуманітарних спеціальностей ВНЗ III – IV рівнів акредитації. Чернігів : НУЧК імені Т.Г.Шевченка, 2020. 28 с.
3. Теорія систем в екології : підручник Масікевич Юрій Григорович, Шестопапов Олексій Валерійович, Негадайло Анатолій Анатолійович та ін. Суми : СумДУ, 2015. – 330 с

Допоміжна література

1. Екологічна енциклопедія : у 3 т. – К. : Центр екологічної освіти та інформації, 2006. – Т. 1: А–Е. – 430 с.
2. Колісниченко Р. М. Глобалістична свідомість людства: політологічний аналіз: монографія / Р. М. Колісниченко. — Київ : ДП «Вид.дім «Персонал», 2017. — 422 с. — Бібліогр.: с. 341–368.
3. Медоуз Д.Х., Медоуз Д.Л., Рандерс И. Пределы роста: 30 лет спустя. – М.: БИНОМ. Лаборатория знаний. – 2013. – 358 с.
4. Паулі Г. Синя економіка: 10 років, 100 інновацій, 100 мільйонів робочих місць. Фонд: Богдана Гаврилишина, 2012. - 353 с.
5. Протидія глобальній зміні клімату в контексті Кіотських домовленостей: український вимір / С. Л. Орленко, Я. А. Жаліло, І.В. Трофимова [та ін.]. – К.: НІСД, 2010. – 48 с.
6. Рябінін Є.В. Сучасний стан регіональної безпеки євразійського простору. Маріуполь, 2020. – 204 с.

Інформаційні ресурси в мережі Інтернет

1. Екологічні проблеми сучасності. - Режим доступу: <http://library.kr.ua/bookexibit/ekol.html>
2. На межі катастрофи. П'ять найбільших екологічних проблем України. – Режим доступу: <https://www.pravda.com.ua/articles/2019/10/22/7229683/>
3. Center for Earthquake Research and Information, The University of Memphis. 100% Chance of an Earthquake Today. - Режим доступу: <http://www.ceri.memphis.edu/public/eqtoday.shtml>.
4. Environmental statistics and accounts in Europe // Eurostat Statistical books.- 2010 edition.- Publications Office of the European Union, 2010 [Електронний ресурс].- Режим доступу:

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-32-10-283.

5. EU action against climate change. EU Leading global action to 2020 and beyond.- European Comission [Электронный ресурс].- Режим доступа:
<http://ec.europa.eu/publications/booklets/move/70/en.pdf>

**Результати перегляду
робочої програми навчальної дисципліни**

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)

Робоча програма перезатверджена на 20___ / 20___ н.р. без змін; зі змінами (Додаток ___).
(потрібне підкреслити)

протокол № ___ від «___» _____ 20___ р. Завідувач кафедри _____
(підпис) (Прізвище ініціали)